

Parnasset og kulturen kører til Mors

Mors vil gøre op med sit image som Udkantsdanmark og nomadefamilierede. Med Kultur mødet har man skævet til Bornholms Folkemøde og inviterer nu pinger, godtfolk og lokale til diskussionsmøde.

KULTURMØDET

DITTE GIESE

60.000 gæstede i år den lille bornholmske havneby Alinge for at diskutere politik og få glosuppe til aftensmad, mens de små stræder fyldtes med alle dem fra tv. Nu vil nordjyske Mors forsøge at gøre bornholmerne kunstner efter med Kultur mødet fra i dag og tre dage frem. Dog i en noget mindre skala end Folkemødet. På Mors melder man alle syv debatmøder fuldt bookede, hvilket betyder 1.750 gæster.

»Vi håber, at der kommer mange af de såkaldt almindelige mennesker fra både Mors, Thy og Salling, og at efter-

lønnere fra området måske vil tage en lille miniferie her. Når de lokale møder kulturpingerne fra København, kan der forhåbentlig komme den vekselvirkning, som jeg savnede på Folkemødet på Bornholm, hvor det mest var politikere og journalister», siger Lauge Larsen (S), borgmester i Morsø Kommune.

Sammen med Region Nordjylland og en lang række sponsorer, som Kulturministeriet og Visit Mors, hiver arrangørerne kulturparnasset fra København og Aarhus ud på bøhlandet. Det er navne som Clement Kjersgaard, Thomas Blachman, Knud Romer, Jørgen Leth, Christian Stadil og Adrian Hughes. Profiler, som skal lokke de lokale ind at se giraffen på det første Kultur mødet.

»Man skal ikke lade sig dupere af de der københavnere, men bare gå ind og sige sin mening. Folk tror jo, at Mors er sådan noget Udkantsdanmark med nomadefamilier og forladte huse, men der er masser af kultur og smuk natur

her. Vi har også den fordel, at vi er en ø og dermed er afgrænset, og så bliver Kultur mødet nemmere at identificere for folk», mener borgmesteren.

Udkantsdanmark og dårlig smag
Debattemer har overskrifter som 'Hvem skal nu betale?' og 'Elitært eller folkeligt?'. Kulturminister Marianne Jelved (R) åbner Kultur mødet i dag klokken 15.00 og deltager også i en debat. Hun mener, at det er glimrende, at Mors gør sig til centrum for en debat om kultur og kunst.

»De vil ikke acceptere at blive kaldt udkant, for det er de ikke. Der, hvor de bor, er de centrum. Det er vigtigt med de billeder, vi selv skaber af vores land, at vi ikke får denne unødvendige stigmatisering. Det er flot, at de kan samle folk fra hele landet, og kolossalt vigtigt, at vi tager diskussionen om kultur offentligt, så folk kan engagere sig.

Kigger man programmet igennem, er det slående, at rigtig mange af de inviterede er politikere, formidlere, institutioner og så videre, mens der ikke er så mange udøvende kunstnere med på Kultur mødet. Det er noget af det, som forfatter og radiovært Knud Romer vil bruge krudtet på at debattere, når han melder sin ankomst på Mors.

»En stor del af de inviterede er bureaukrater. Det slår mig igen, at de udøven-

de og skabende har meget sværere ved at komme til orde, og i øvrigt tjene penge på deres arbejde, end dem, der arbejder omkring dem. Alle har en lønkonto undtagen mig, udoveren. Jeg kommer, fordi jeg får penge for det, og jeg er nødt til at sige ja til alt, jeg får penge for, fordi jeg skal tjene penge hver dag. Det er derfor, jeg ikke har tid til at producere», siger Knud Romer.

Han håber, at Kultur mødet vil ske på Udkantsdanmarks betingelser og ikke københavnernes. At menuen vil stå på sødmælk og karbonader i stedet for sushi og ny nordisk mad. At »folk med dårlig smag og uden uddannelse vil komme og fortælle, hvorfor de finder kulturen irrelevante.

»Det er sværere at stå i Nykøbing Mors og sige, at det er meget vigtigt, at vi har et Kongeligt Teater. Det er sådan noget, folk på landet bliver sure over og går op i. Kan du ikke svare på, hvorfor du skal have penge, så skal du ikke have nogen. Jeg håber, det kan blive et kulturshok mere end et kultur møde.

»Et kulturelt topmøde«
For kulturministeren er det også vigtigt at få geografien med ind i kulturdebat-

ten. Hun fortæller om Musikkens Hus i Aalborg Havn, en international teaterfestival i Vordingborg og kulturfestivalen 'Mere kant end udkant' i Odsherred.

»Overalt i provinsen prioriteres kunst og kultur højt i øjeblikket, og man afsætter midler til det, bygger musikhus og museer og laver teaterfestivaler. Det er sundt for borgerne i Morsø at rette ryggen og sige: Det her er vores, det er os», siger Marianne Jelved.

Det tog 10 timer for Marit Benthe Norheims værk 'Campingkvinder' (billedet) at nå frem til Mors fra København, og den afstand er vigtig, mener Knud Romer.

»Det er hurtigere at tage til Berlin fra København end til Mors. Der er flere forbindelser, både i transport og kultur. Når man taler så meget om Udkantsdanmark, så kan man også tale om metropolerne som et nyt land, hvor København og Tokyo har mere til fælles end København og Naksø. Men man åbner Danmark op sådan her og skaber liv og nye kraftcentre.

Telte, halvtage, boder, scener og skulpturer er ved at stå klar, og pladsen bag Musikværket i Nykøbing skal lægge grus til OB-vogne og journalister fra tv-stationerne. Området har en stærk tradition for frivillige, fortæller borgmester Lauge Larsen, som arrangørerne trækker på.

Idemand bag Kultur mødet er komponist og eventmager Evanthore Vestergaard, der også har udtænkt Ordkraft, den litterære festival i Aalborg. Han kalder Kultur mødet for »et kulturelt topmøde for kunst og kultur« i en video på YouTube.com.

Han fore-

► MORS

► KULTURMØDET 2013

Der skal diskuteres kunst og kultur på Kultur mødet, 22.-24. august. Evanthore Vestergaard, der tidligere har fået ideen til Ordkraft i Aalborg, fik ideen til at skabe et kultur møde efter forbilledet **Folkemødet på Bornholm**. Syv debatter mellem kendisser som Thomas Blachman og Jørgen Leth samt kulturformidlere, -politikere og -institutioner står på programmet plus diverse kulturelle arrangementer. www.kulturmødet.dk

slog Lauge Larsen at skabe et sådant topmøde for almindelige mennesker for halvandet år siden.

»Han mente, at Mors var et godt sted, og jeg kunne jo se, hvordan Folkemødet på Bornholm havde skabt en masse omtale for dem. Det var svært at sige nej til, selv om jeg da straks tænkte: Hvem skal betale», siger borgmesteren og fortæller, at kunstnere som fotograf Kirsten Klein, forfatter Jens Smærup Sørensen og billedhuggeren Erik Heide alle er bosat i området.

»Så måske er Mors ikke ligefrem kendt som Danmarks kulturelle epicenter, men relativt set bor her ret mange kunstnere», siger Lauge Larsen.

Intensionen er, at Kultur mødet skal være en årligt tilbagevendende begivenhed. ditte.giese@pol.dk

CAMPINGKVINDER. Værket er udført af den norskfødte skulptør Marit Benthe Norheim. På disse fem campingvogne er der støbt fem kvindeskikkelser i beton med titlerne 'Flytningen', 'Bruden', 'Maria Beskytteren', 'Sirenen' og 'Campingmama'. 'Campingkvinder' kan opleves til Kultur mødet.

Foto: Gudfinna Magnúsdóttir

Luk ...

Fortsat fra forsiden

»Vi skal have noget, der kan skabe debat, irritere, noget, der kan gøre os rasende. Jeg har altid stået på mål for, at der skulle være et bæredygtigt lag, for ellers bliver det hele bare en event, hvor cirkuset er væk dagen efter ...»

Steff Houlberg Museet

Der er brug for en grundig udrensning, mener Christian Have. Han foreslår at lukke de museer, teatre, symfoniorkestre og andre kulturinstitutioner, som er »udtjente og irrelevante«. De resterende institutioner, de vigtigste, skal til gengæld betales fuldt og helt af det offentlige og løftes ud af den rene markedstænkning. Succes skal ikke længe kun vurderes på, hvor mange mennesker der træder ind ad døren.

Og som noget afgørende skal private virksomheder indse, at der findes andre motiver end de rent markedsøkonomiske til at investere i kunst og kultur. Ved at implementere et kulturelt ansvar »helt ind i virksomhedens værdier« kan en virksomhed opnå ubetalelig legitimitet, mener Christian Have.

»De kan opnå en eksistensberettigelse, som de fleste virksomheder godt ved kan blive afgørende i de kommende år.

For eksempel kan en virksomhed slå sig sammen med det offentlige om at finansiere en kulturinstitution – en af dem, der ikke er så irrelevant, at den skal elimineres.

»Så i princippet skulle Steff Houlberg kunne være med til at drive Køge Skitsesamling?«, foreslår jeg.

»Oh, jeg ved ikke, om det ville være relevant«, svarer Christian Have. »Jeg siger ikke, at det her er uproblematisk. Der er nogle ting, som jeg ikke mener, vi skal overlade til private virksomheder.«

»Storbritannien har man seriøst diskuteret, om man overhovedet behøver et kulturministerium. Og så er det bare, jeg siger: Kunne man forestille sig, at nogle virksomheder i samarbejde med det offentlige kunne påtage sig et større ansvar for den del af fødekæden, som ikke er eventen?«

Den medskabende borger

Og hvem skal så afgøre, hvilke kulturinstitutioner der er henholdsvis de vigtigste, de nogenlunde vigtige og de helt igennem overflødige? Det skal afgøres »kollektivt«, skriver Christian Have i sin bog.

»Vi snakker om at skulle prioritere, og det er som regel noget, vi helst ikke vil snakke om, fordi vi gerne vil have, at alt skal være dets, siger han. »Og så vil vi gerne lægge noget mere til.«

»Hvad vil det sige, at den prioritering skal foretages kollektivt«, spørger jeg.

»Det vil sige, at kulturens egne folk må være med til at prioritere, fagekspertene. Politikerne er ikke klædt på til alene at afgøre, om det ene museum er mere relevant end det andet.«

»Det kan blive lidt af en slagsmål, foruder jeg.

»Ja, men hvis alternativet er den anden

slåskamp, hvor der bare bliver lukket og skåret ned, er det da bedre, at vi kommer ind og selv er med til at gøre det.«

»Du inddrager også hele folket i din plan for mere bæredygtig kunst og kultur«, siger jeg.

»Den enkelte borger skal tage et medansvar?«

»Ja, jeg taler om *cocreation* – medskabelse, bekræfter Christian Have. »Jeg postulerer jo, at tilskueren er død. Vi vil ikke længere passivt sidde og se på en teaterforestilling eller endnu en udstilling, der er hængt op. Vi vil være aktive deltagere i begivenheden.«

»Okay, men forklar mig lige, hvordan jeg kan blive medskaber af kunst?«

»En musiker kan for eksempel sige: Nå, der er ikke noget pladeselskab, der vil lave min nye plade, så smider jeg ud her i de nye medier, om nogen vil være med til at

finansiere den. Så bliver du jo koproducer og får lige pludselig en anden betydning end tilskueren.«

Man kan også være medskabende på andre måder end den økonomiske, forklarer Have. En filmskaber kan lægge tre filmklip ud og spørge, hvilket han skal bruge. Eller en musiker beder om kommentarer, inden hun indspiller sin endelige version af en sang.

»Jeg kan allerede nu se, at visse kunstnere synes, denne form for interaktion er højst interessant, stimulerende og kunstnerisk spændende.«

»Men tror du ikke, det mest bliver de i forvejen kunst- og kulturinteresserede, der føler sig draget til at deltage?«

»Det er også helt okay ... Det er ikke, fordi horderne skal være medskabere på alt«, siger Christian Have.

Den samfundsrelevante kunstner

Vi har gemt den inderste kerne til sidst: kunstnerne. De skal også til at lægge stilen om, mener Have. Kun ved at indtage rollen som »aktiv aktør« i det omkringliggende samfund kan kunstner vedblive at være relevant, står der i pamfletten.

»Hvad er relevant kunst?«

»Det er ... det vil jeg gerne forklare, be-

gynder han. »Det er ikke nok, at kunstnere laver kunst for deres egen skyld ...»

Han taler langsomt for ligesom at understrege hvert eneste ord.

»... fordi kunstnere er vigtige for den samfundsudvikling, den identitetsdannelse og de værdier, der skal skabes. Men vi skal ikke beslutte os for, hvad der er relevant kunst. Vi skal beslutte, at *kunsten* er relevant.«

»Skal alle musikere for eksempel være protestsangere? Skal Røde Mor gendannes?«, vil jeg gerne vide.

»Nej, nej, nej, men de kan jo tage et ansvar ved at sige: Nu vil jeg være ambassadør for det her, eller jeg vil gerne tage et socialt ansvar for det her, eller jeg vil gerne være med til at bygge den her skole. Jeg vil gerne bruge min status som kunstner, min position, til at sørge for, at *andre ting* kan komme igennem.«

»Kunstnerne skal ligesom bevæge sig ud af atelieret og digterkammeret?«

»Ja! Ja! Ud at interagere. Det er ikke i deres kunst, de skal spændes for et eller andet. Det er ikke nogen uniformering«, siger Christian Have.

»Jeg mangler sgu bare deres stemmer, slutter han.

kjeld.jybel@pol.dk